

som statsuniversiteterne, herunder ikke blot eksamensret, men også ret til at tildele licentiat- og doktorgrader. De udsteder eksamensbeviser med samme gyldighed og med kompetence som andre universiteter, anvender lærerkræfter, der opfylder betingelserne for ansættelse ved andre universiteter, og har i øvrigt en betydelig søgning, således (i 1988) ca. 30.000 studerende ud af (ca.) 150.000 studerende ved alle Hollands 13 universiteter.

Uanset at friuniversiteterne som anført ikke blot får tilskud, men får offentlig dækning af samtlige udgifter, har staten ikke forbeholdt sig nogen særlig indflydelse eller ret til indblanding. På statsuniversiteterne udpeges bestyrelsesformanden af undervisningsministeren, men på de frie universiteter vælges formanden af en forening, som er uafhængig af ministeren.

I Frankrig findes et Institut Catholique, der i det væsentligste svarer til frifakultetsbegrebet, og som eksisterer i Paris og i fire andre større byer.

På de punkter, hvor sammenligninger er særlig relevante, det vil navnlig sige finansiering og eksamensret, indtager også Institut Catholique en anerkendt position.

Der ydes tilskud til driften fra undervisningsministeriet. Instituttet har eksamensret, og eksamensbeviserne er statsgodkendte, hvilket vil sige, at en kandidat fra instituttet har samme erhvervskompetence som kandidater fra statsuniversiteterne. Instituttet, der underviser i teologi, litteratur, humaniora og naturvidenskab, forestår endvidere forskning og rekrutterer lærerkræfter på samme basis som statsuniversiteterne.

I England har tanken om friuniversiteter slået rod gennem oprettelsen af The University of Buckingham, der i 1973 indstiftedes som »et ikkeoverskuds-givende selskab registreret som en velgørende uddannelsesinstitution«. Institutionens struktur blev ændret og udvidet i 1983, hvor man gik over til at tildele de traditionelle universitetsgrader i England, Bachelor of Arts, Bachelor of Science og Bachelor of Law. Friuniversitetet er økonomisk uafhængigt, opretholder et akademisk niveau, der er direkte sammenligneligt med de etablerede universitetsuddannelser, og har haft en stadig stigende søgning.

I Tyskland er frifakulteter i forskellige former et ret udbredt fænomen. Blandt andet finansieringsformen varierer betydeligt fra tilfælde til tilfælde (selvfinansiering, blandingsøkonomi, offentlige tilskud), men fælles for de forskellige varianter er, at de nyder betydelig anseelse, er engageret både i undervisning og forskning, anvender højt kvalificerede lærerkræfter, udbyder et bredt spektrum af fag, herunder – bortset fra de specielt kirkelige universiteter og fag-

højskoler – økonomi, medicin og naturvidenskab, og har både eksamensret og ret til at tildele akademiske grader – alt under forudsætning af, at de opfylder nogle betingelser for at opnå statslig anerkendelse.

Sammenfattende må det konstateres, at begreberne frifakulteter eller friuniversiteter er udbredt i den vestlige verden, og at fuld ligeberettigelse og offentlig støtte fremtræder som gennemgående karaktertræk – naturligvis under visse forudsætninger, som f.eks. at rekrutteringen af lærerkræfter opfylder samme betingelser som dem, der stilles til statens undervisningsinstitutioner.

På denne baggrund og ligeledes på baggrund af frihedstankens dominerende rolle på det danske undervisningsområde har Kristeligt Folkeparti anset det for ønskeligt, at der ad lovgivningsvejen åbnes mulighed for at oprette friuniversiteter.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Der skabes herved den i dag manglende hjemmel til at oprette friuniversiteter, ligesom der dannes en ramme omkring friuniversiteternes rettigheder og forpligtelser.

Til § 2

Som lovforslagets formålsbestemmelse er denne bestemmelse særlig central. Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger.

Til § 3

Ligesom der er givet detaljerede regler om oprettelse af friskoler, jf. lov nr. 411 af 6. juni 1991 om friskoler og private grundskoler m.v., forudsætter friuniversiteters opnåelse af fordele (eksamensret og statstilskud), at der følges præcise regler om oprettelsen. Paragraffen fastsætter bl.a. nogle fundamentale principper om anmeldelse m.v.

Til §§ 4-7

Som ethvert andet foretagende må et friuniversitet have en styrelse, og friuniversitetets privilegier f.eks. i form af eksamensret og statstilskud er ved §§ 9 og 10 gjort betinget af, at regelsættet om styrelsen er iagttaget.

Styrelsesreglerne er udformet med bl.a. forskellige udenlandske modeller som fortilfælde.

Det vigtigste principielle spørgsmål i denne forbindelse er statens indflydelse. På den ene side ville det stride mod den bærende frihedside, hvis staten skulle have en bestemmende eller på anden måde